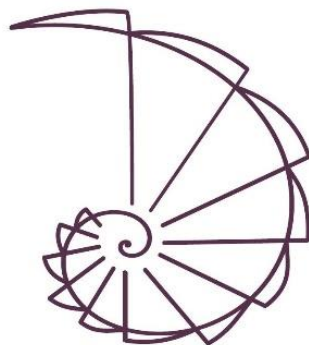

PROKON

Kutató és Elemző Társaság

VASÁRNAPI BOLTZÁR: IDEOLÓGIAI KÉRDÉS

AZ ELTE ÁJK HALLGATÓINAK KÖRÉBEN VÉGZETT
KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS KVANTITATÍV ELEMZÉSE

Klesch Dávid Barnabás, Krisztel Renáta, Radics Gergő

VASÁRNAPI BOLTZÁR: IDEOLÓGIAI KÉRDÉS

AZ ELTE ÁJK HALLGATÓINAK KÖRÉBEN VÉGZETT KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS
KVANTITATÍV ELEMZÉSE

ÖSSZEGZÉS

A PROKON Kutató és Elemző Társaság 2016. április 14. és 17. között végzett közvélemény-kutatást az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam-, és Jogtudományi Kar hallgatóinak körében. A kérdőív kitöltése online formában történt, és közel 430 hallgató szolgáltatott felhasználható adatot.

A begyűjtött adatok első olvasatánál szembetűnő volt, hogy a többség üdvözölte a vasárnapi boltzár eltörlését. A felszín szemrevétele után azonban kiderült, hogy a kérdés megítélése sokkal inkább változik a politikai és ideológiai önbesorolás kapcsán, mint bármilyen más tényezőnél. A kitöltők neme, életkora (lévén, hogy egyetemisták körében mértünk) és az általuk végzett szak nem szolgált specifikumként a kutatás tárgyának megítélése szempontjából.

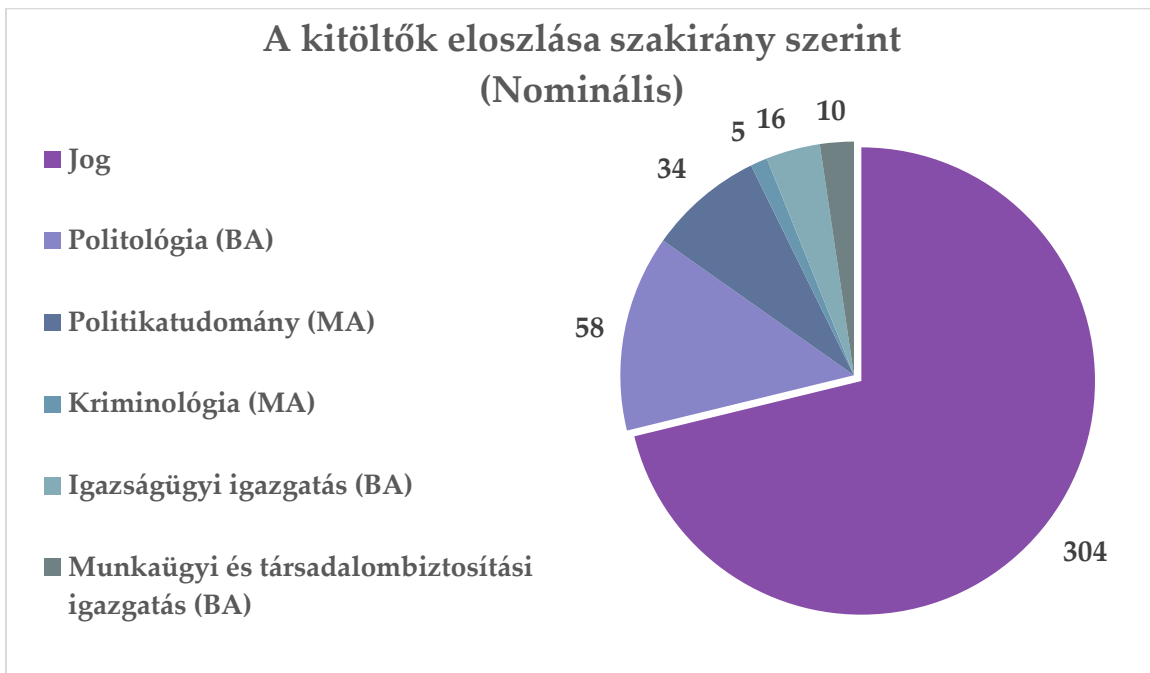
Éppen ezért elemzésünk - miután bemutatja a kitöltők halmazát - az ideológiai és a politikai önbesorolás kapcsán igyekszik körüljárni a vasárnapi boltzár kérdését. Látható lesz, hogy a magukat liberálisabbnak valló hallgatótársaink szinte teljes mértékben üdvözlik a boltzár eltörlését, míg a konzervatívabbak körében, közel a fele válaszoló „nem”, vagy „inkább nem” ért egyet a törvény visszavonásával. Hasonló különbségeket fedeztünk fel a bal-jobb skálával kapcsolatban is, igaz itt az álláspontok közelebb álltak egymáshoz.

Míg a konzervatívok közel negyede jelölte meg a „Fontosnak tartom, hogy a családok együtt töltsék a vasárnapot, és ezt elősegítette a vasárnapi boltzár.” állítást, mint azt, amivel leginkább egyetért, a liberálisok körben ez csupán 4,1 százalék volt.

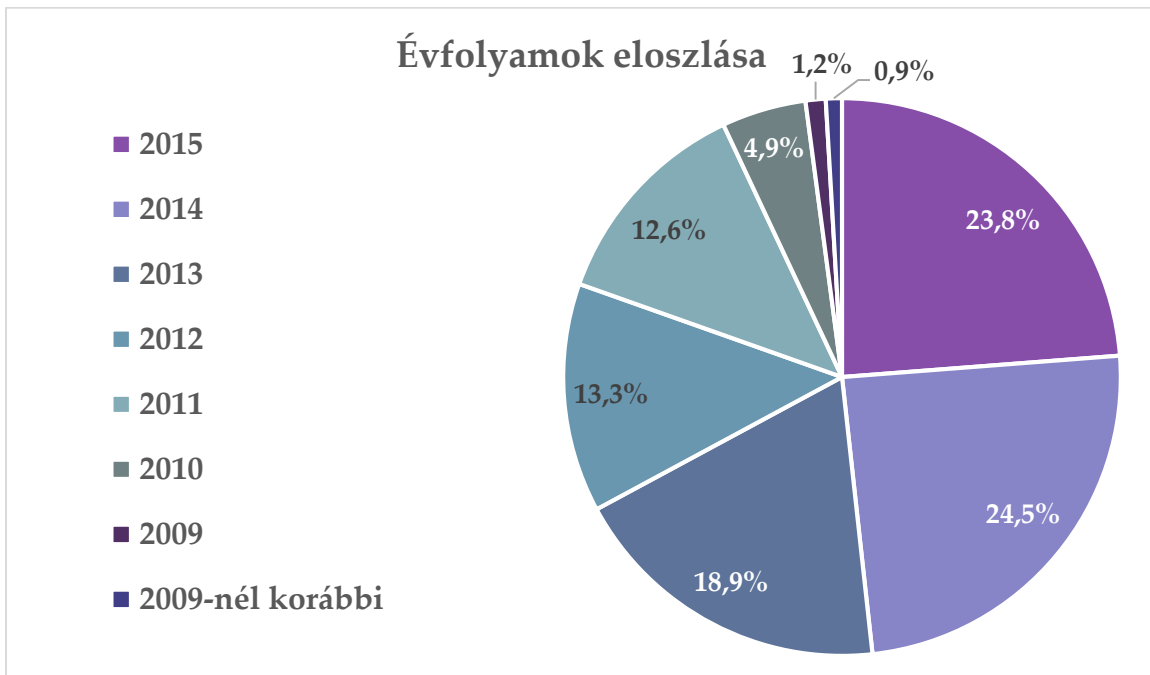

A KITÖLTŐK RÉSZLETES ELOSZLÁSA

A kérdőív online terjesztése során az ELTE ÁJK-n tanuló hallgatók hivatalos Facebook csoportjait vettük igénybe, így egyszerre tudtuk megszólítani a nappali-, és a levelezőképzésen résztvevő joghallgatókat, a BA és az MA szakos politológusokat, a kriminológusokat, az igazságügyi igazgatást tanulókat, valamint a munkaügyi és társadalombiztosítási igazgatás BA képzésen hallgatóit. Az így beérkező válaszok alapján elmondható, hogy a joghallgatók (mely csoportba egyszerre tartoztak a levelező és az osztatlan nappali képzésen résztvevők) képezték a legnagyobb arányt, 71,2 százalékot. A politológiát (beleértve a politikatudományt) hallgatók összesen 21,6 százalékot tettek ki. A legkevesebb beérkező válasz a kriminológus hallgatóktól érkezett. Arányuk a teljes mintában mindösszesen 1,2 százalék.

Az évfolyamok közötti arányos megoszlást tekintve elmondható, hogy a 2015-ös és a 2014-es - tehát időrendben a legújabbak - voltak a legaktívabbak. A 2015-ös évfolyam aránya így 23,8 százalék, míg a 2014-esé 24,5 százalék volt. Észrevehető, hogy a 2014-es évfolyam után folyamatos csökkenést tapasztalhatunk a kitöltésszámban. A kérdőív legfiatalabb kitöltői 19 évesek voltak, a legidősebb pedig 50 éves. A 19 és 25 év közötti korosztály a kitöltések több mint 82 százalékát adta. A kitöltők többsége nő volt, arányuk 55,4 százalékot tett ki a teljes mintából.

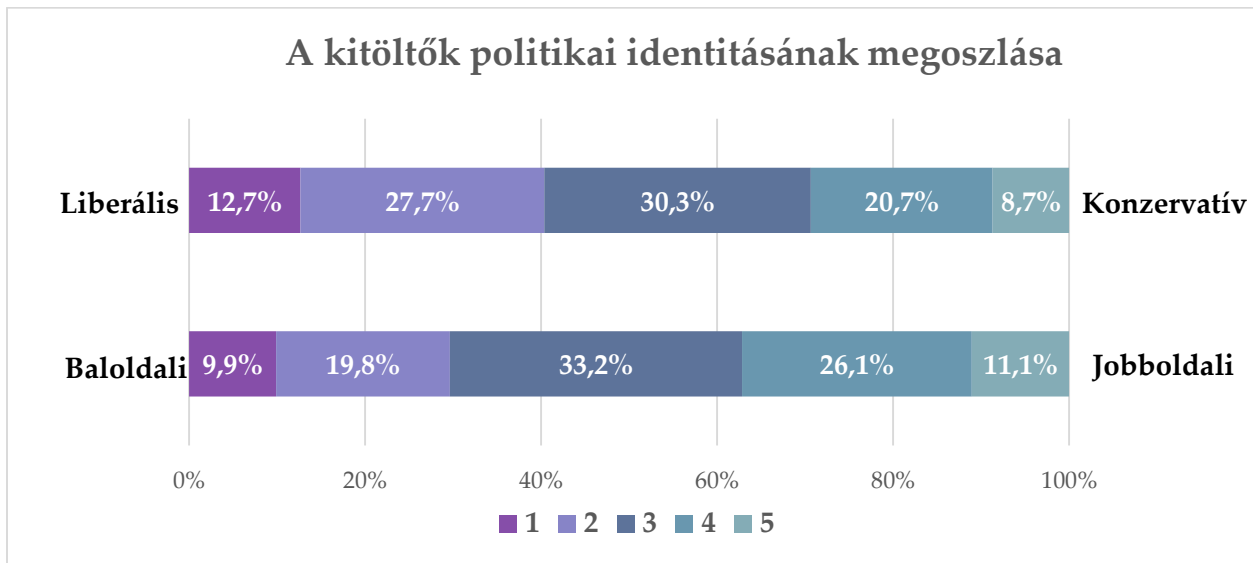

HALLGATÓK KAPCSOLATA A VASÁRNAPI BOLTZÁRRAL

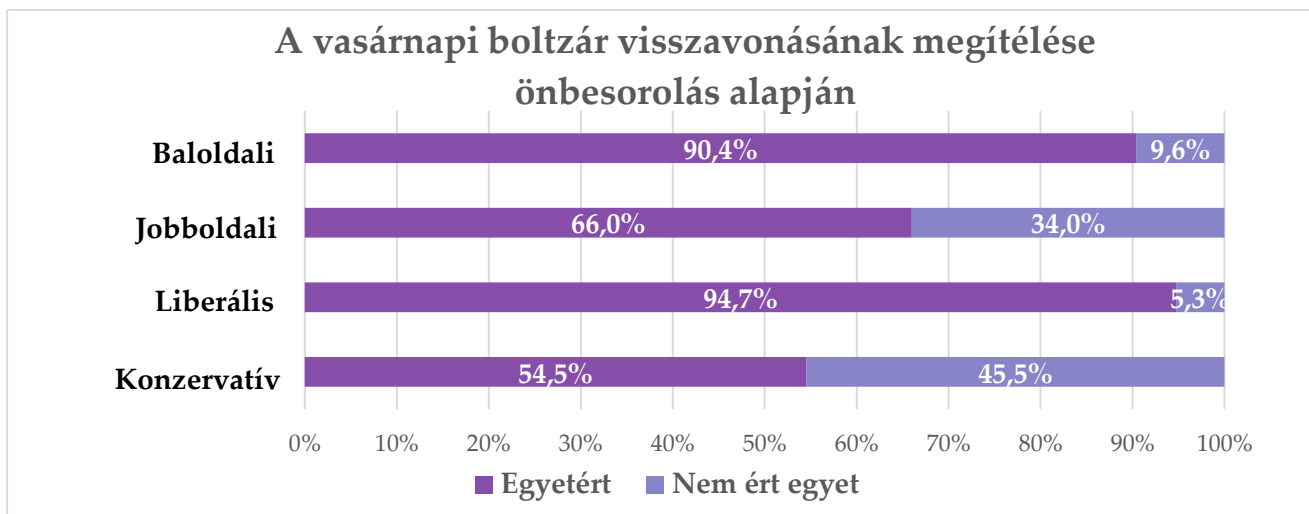
A téma aktualitását a magas kitöltésszám mellett az is jelzi, hogy a megkérdezettek 98,5 százaléka igennel felelt a „Hallottál arról, hogy a kormány javaslatára az országgyűlés visszavonta a vasárnapi boltzárról szóló törvényt?” kérdésre. A joghallgatók 64,5 százaléka tudta, hogy a KDNP terjesztette be a vasárnapi boltzárt tartalmazó törvényjavaslatot. Ez az arány a politológiával foglalkozóknál valamivel magasabb, 71,1 százalék volt. A teljes mintát vizsgálva látható, hogy a kitöltők 64,8 százalékban tudták a helyes választ a kérdésre.

Az MSZP politikai teljesítményére mutat rá, hogy a megkérdezettek 83,2 százaléka jelölte meg a szocialista pártot, mint a *vasárnapi boltzár megszüntetését legaktívabban szorgalmazó ellenzéki erőt*. A második helyen ettől jóval lemaradva a Demokratikus Koalíció áll 4,2 százalékkal.

A PROKON által összeállított kérdőívben két kérdés vonatkozott a kitöltő politikai identitására. A két kérdés olyan ötfokozatú skálákat jelölt melyek végpontjai „liberális”-„konzervatív”, illetve „baloldali”-„jobboldali” voltak. Értelemszerűen a skála közepén elhelyezkedő hármas érték képviseli a semlegességet a felsorolt értékek körében. Az elemzésnek nem célja meghatározni a két értékpár pontos jelentését a hallgatók körében. Axiómaként kezeljük, hogy társadalmi szinten iránytűként, identitásformálóként jelenlévő fogalmak – még ha komplexek is – hasonló jelentést, érzületet hordoznak valamennyiünk körében.

Ugyan a válaszadók többsége egyetértett a vasárnapi boltzár megszüntetésével (az erre vonatkozó kérdésre érkező „igen” és „inkább igen” válaszok összesen 80,3 százalékot értek el), de komoly különbségeket észlelhetünk a politikai identitás megosztása mentén. A magukat konzervatívnak soroló (tehát az erre vonatkozó kérdésre 4-es és 5-ös választ adó) hallgatók 45,5 százaléka nem értett egyet a boltzár megszüntetésével, míg a liberálisok között (1-es és 2-es választ adók) csupán 5,3 százalék volt ez az arány.

A bal-jobb politikai skálán történő önbesorolás alapján is hasonló, de mérsékeltőbb különbséget fedezhetünk fel. A magukat baloldalinak (10. kérdés: 1-es és 2-es válasz) soroló hallgatók körében a visszavonás pozitív megítélése 90,4 százalékos volt, míg a magukat a jobboldalinak

vallók között (10. kérdés: 4-es és 5-ös válasz) ennél mérsékeltebb, 66 százalék volt ez az arányszám.

Kérdőívünk utolsó kérdésében megfogalmaztunk hét olyan állítást, amelyek közül a hallgatóknak egyet kellett kiválasztani, abból a szempontból, hogy melyikkel értenek leginkább egyet.

Ezek az állítások a következők:

- a) *Fontosnak tartom, hogy a családok együtt töltsék a vasárnapot, és ezt elősegítette a vasárnapi boltzár.*
- b) *Sajnálom a kereskedelemben dolgozókat, hogy vasárnap is dolgozniuk kell.*
- c) *Az elmúlt egy évben is meg tudtam oldani a bevásárlást, nem igazán korlátozott az intézkedés.*
- d) *Nem szeretem, ha az állam korlátozza a hétvégi lehetőségeimet, így a vásárlást.*
- e) *Az élekvitelem miatt leginkább vasárnap lenne időm a vásárlásra.*
- f) *Sok más szakmában is dolgozni kell vasárnap, így a kereskedelemben dolgozókkal sem kell kivételezni.*
- g) *A vasárnapi boltzár intézkedése egyenlőtlen feltételeket teremt a hazai és a külföldi vállalatok számára.*

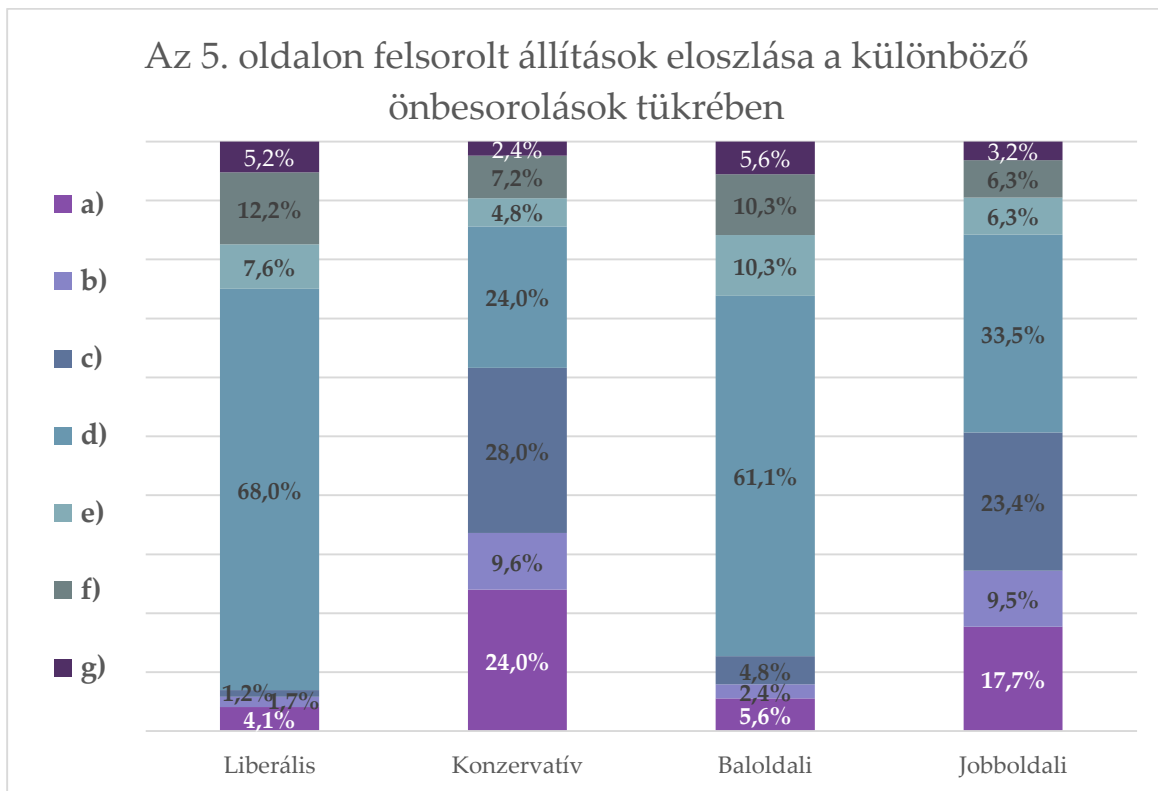
Látható, hogy az állítások között egyszerre találhatóak meg a vasárnapi boltzár mellett és ellen megfogalmazott érvek. A d) válasz a teljes mintán vizsgálva 48,6 százalékos válaszarányt ért el. Második helyen, ettől jóval lemaradva a c) választ találjuk 12,6 százalékkal. A harmadik helyen az e) és az f) válasz osztozik 10,5 százalékkal. Utolsó helyen a g) válaszáé 3,7 százalékkal.

Árnyaltabb képet kapunk, ha a politikai és ideológiai önbesorolás mentén vizsgáljuk meg a kapott válaszokat. Míg a liberálisok és a baloldaliak körében a d) válasz 68, illetve 61,1 százalékban került megjelölésre, addig ez a válasz a konzervatívok és a jobboldaliak körében csupán 24, illetve 33,5 százalékot kapott.

Ezzel párhuzamosan a magukat konzervatívnak soroló hallgatók körében a d) válasz helyett a c) válasz kapta a legtöbb szavazatot, sőt az a) válasz ugyanannyi jelölést kapott, mint az állami korlátozással kapcsolatos válasz. A magukat jobboldalinak sorolók körében megőrizte vezető szerepét a „Nem szeretem, ha az állam korlátozza a hétvégi lehetőségeimet, így a vásárlást.” (33,5 százalék) válasz, de a második és harmadik helyre felkerült „Az elmúlt egy évben is meg tudtam

oldani a bevásárlást, nem igazán korlátozott az intézkedés.” (23,4 százalék) és a „Fontosnak tartom, hogy a családok együtt töltsék a vasárnapot, és ezt elősegítette a vasárnapi boltzár.” (17,7 százalék).

Azok körében, akik középre sorolták magukat mind a liberális-konzervatív, mind a baloldali-jobboldali skálán a d) válasz 37,7 százalékot kapott. Az általuk leggyakrabban jelölt állítások közé felkerültek a „Az életvitelem miatt leginkább vasárnap lenne időm a vásárlásra.” (21,7 százalék) és a „Sok más szakmában is dolgozni kell vasárnap, így a kereskedelemben dolgozókkal sem kell kivételezni.” (18,8 százalék). A magukat középre helyezők körében az átlagnál magasabb volt a visszavonás támogatása, 85,5 százalékos.

ZÁRÓ GONDOLATOK

Kvantitatív elemzés révén a fő célunk a kapott adatok bemutatása, értelmezése volt. Hangsúlyoznánk, hogy az eredmények természetesen nem általánosíthatók az egyetem hallgatóságára, pusztán a beérkező adatok rendszerét, összefüggéseit mutatják meg, ugyanakkor alkalmasak arra, hogy képet kapjunk a kérdés komplexitásáról.